

Krizové plány

ZŠ Pod Marjánkou

Krizové plány

ZŠ Pod Marjánkou,
Pod Marjánkou 1900/2
Praha 6, 169 00

Krizové plány ZŠ Pod Marjánkou na základě níže uvedených zdrojů zpracovali členové ŠPP.

Vedoucí ŠPP Mgr. Eva Kašparová

Poslední aktualizace:
Srpen 2025

Schválil/a:
Mgr. Marcela Zavadilová, ředitelka

OBSAH

ZÁKLADNÍ INFORMACE.....	4
Seznam použitých zkratk	4
KRIZOVÉ PLÁNY	5
1 Změny v chování	5
2 Nepříznivě působivé chování žáka	6
3 Výukové selhávání a vybrané rizikové faktory selhávání.....	7
3.1 Odlišný mateřský jazyk.....	7
4 Porucha autistického spektra	8
5 Týrání, zanedbávání, zneužívání.....	9
6 Šikana a kyberšikana.....	11
7 Záškoláctví, pozdní příchody, pozdní omlouvání absence	13
8 Panická ataka	14
9 Afektivní záchvat (jiný než panická ataka)	16
10 Poruchy příjmu potravy.....	17
11 Sebepoškozování	18
12 Sebevražedné chování	19
12.1 Žák vyjadřuje přání zemřít nebo nás informují spolužáci	19
12.2 Žák projevuje akutní sebevražedné tendence nebo jednání.....	19
13 Úmrtí žáka	21
14 Úmrtí blízké osoby žáka	23
15 Návykové látky ve škole a na školní akci	25
16 Netolismus	26
17 Hazardní hraní	27
18 Homofobie/transfobie.....	28
19 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus	30
20 Příslušnost žáků k subkulturám a novým náboženským hnutím (sektám).....	31
21 Krádeže a vandalismus.....	32
22 Rizikové sexuální chování	34
23 Rizikové chování v dopravě	35
KONTAKTY.....	36
PŘÍLOHY	37
Podpurný rozhovor s žákem	37

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Krizové plány jsou určeny učitelům, další pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školy, rodičům a veřejnosti.

Krizový plán zpravidla obsahuje:

- Popis situace (kdy krizový plán aplikovat, jak rozpoznat krizovou situaci apod.)
- Postup v několika krocích
- Dodatečné informace, jsou-li potřebné
- Důležité kontakty
- Další zdroje (odkazy, rozšiřující informace o tematice)
- Některé plány obsahují také grafické znázornění

Důležitá pravidla v souvislosti s krizovými situacemi:

- **Informování ŠPP** – vždy, konkrétní členy dle problematiky, popsáno v krizových plánech
- **Kontaktování zákonných zástupců** – část plánů počítá s nutností kontaktovat ZZ, vhodné toto opatřit písemným zápisem. Zápis může být proveden také formou emailu rodičům. Vhodné je do zápisu zahrnout nejen popis situace, ale také navrhované řešení a kontakty pro rodiče na odborníky mimo školství. U podezření na psychické potíže se vyvarujeme uvádění domnělých diagnóz, pouze popisujeme projevy žáka či vzniklou situaci.
- **Pořízení písemného zápisu** – dle krizového plánu, vhodné vždy.

Seznam použitých zkratk

CDZ = centrum duševního zdraví

IVýP = individuální výchovný plán

MP = metodička prevence

PO = podpůrné opatření

PPP = pedagogicko-psychologická poradna

PPŠ = primární program školy

SOCPED = sociální pedagožka

SPECPED = speciální pedagožka

SVP = středisko výchovné péče

ŠP = školní psycholožka

ŠPP = školní poradenské pracoviště (výchovná poradkyně, metodičky prevence, školní psycholožka, speciální a sociální pedagožka, poradenská psycholožka)

ŠPZ = školské poradenské zařízení (pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogická centra)

TU = třídní učitel/ka

VP = výchovná poradkyně

ZZ = zákonný zástupce

KRIZOVÉ PLÁNY

1 Změny v chování

U žáka pozorujeme změny v chování, jako např. netypická únava, obtíže v pozornosti a paměti, úzkostné nebo vyhýbavé chování, mlčenlivost nebo naopak zvýšená hovornost, náhlá pasivita nebo naopak neobvyklá aktivita, labilní emoce, pláč, vztek, podrážděnost nebo agresivita, pasivita, pokleslá nálada, náhlé odmítání spolupráce nebo neplnění povinností, provokativní chování, pozdní příchody nebo časté absence, stažení se z kolektivu a další.

Příznaky nemusí být přítomné všechny, zároveň však přítomnost izolovaného příznaku neznamená nutně duševní onemocnění. Pozorujeme změnu a intenzitu příznaků.

POSTUP

1. Svá pozorování konzultujeme s TU, ostatními učiteli a ŠPP (VP, ŠP)
2. **Podpůrný rozhovor s žákem**
3. Sdělení informací ZZ – popis chování (ne sdělení domnělé diagnózy)
4. Písemný zápis – záznam z konzultace, email ZZ (informace + kontakty)
5. Dle potřeby aplikace podpůrných opatření 1. stupně nebo odeslání do PPP za účelem nastavení podpory vyššího stupně
6. Sledování žáka a pravidelný kontakt se zákonným zástupcem

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Další zdroje:

MŠMT, Metodické doporučení č. 24, dostupné zde: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Krizový plán byl zpracován v souladu s metodickým pokynem MŠMT č. 24: Psychická krize/duševní onemocnění žáka

2 Nepřizpůsobivé chování žáka

Chování nepřizpůsobivého dítěte by mělo být při popisu zaměřené na objektivní a konkrétní pozorovatelné skutečnosti (výčet viz níže). Tyto přesné informace pomáhají k nalezení vhodných strategií pro podporu dítěte. Je efektivní si uvědomit že žáci, kteří ve výuce vyrušují, se nám učitelům snaží něco sdělit, jen mají osvojený nevhodný způsob pro své sdělení.

Příklady chování: ignoruje nebo nesplňuje pokyny učitele, i když jsou opakovaně vysvětleny; odmítá se zapojit do aktivit nebo úkolů; hlasitě mluví nebo dělá hluk, který ruší ostatní; používá nevhodný nebo urážlivý jazyk vůči učiteli nebo spolužákům; může být fyzicky agresivní, např. strká do spolužáků nebo ničí školní vybavení; tráví čas sám/sama, vyhýbá se sociálním interakcím; často chybí ve škole nebo přichází pozdě bez omluvy; nesleduje základní zásady bezpečnosti nebo hygieny; neodevzdává domácí úkoly nebo je neplní správně; má problémy se soustředěním během výuky a dokončováním úkolů; odmítá pomoc od učitelů nebo spolužáků, i když je mu nabízena; neprojevuje snahu zlepšit své chování ani po opakovaných upozorněních, apod.

POSTUP

1. Svá pozorování konzultujeme s TU, ŠPP (VP, ŠP).
2. Podpůrný rozhovor s žákem – hledáme zdroje chování.
3. Schůze ŠPP a TU – dle dostupných informací vytvořit strategii, jak žákovi nastavovat hranice (definice žádoucího chování, stanovení úkolů a způsob kontroly).
4. Sdělení informací ZZ za účasti žáka – popis chování (ne sdělení domnělé diagnózy), sdílení plánu (soustředěný a jednotný tlak školy i rodiny na žáka zvyšuje pravděpodobnost kladného efektu) a domluvení hodnotícího rozhovoru po 1 měsíci.
5. Písemný zápis – záznam z konzultace.
6. Sledování žáka a pravidelný kontakt se zákonným zástupcem:
 - a. V případě stejného stavu – vytvořit IVýP (viz Další zdroje)
 - b. V případě změny – po měsíci zhodnotit situaci, udržovat nadále pravidelný kontakt se ZZ

Důležité externí kontakty:

Středisko výchovné péče Weberova: <https://www.klicov.cz/kontakty-ambulantniho-oddeleni-praha-5/> + zařízení pro cizince: <https://zdcpraha.cz/stredisko-vychovne-pece/>

Další zdroje:

MŠMT, dokumenty k IVýP: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicke-doporuceni-msmt-pro-praci-s-individualnim>

Odborný článek: Příčiny rušivého chování žáků ve výuce realizované ve školní třídě: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22074/priciny-rusiveho-chovani-zaku-ve-vyuce-realizovane-ve-skolni-tride.html>

3 Výukové selhávání a vybrané rizikové faktory selhávání

A) Jednorázové

- učitel řeší osobním pohovorem s žákem. Může informovat TU.

B) Opakované, časté

1. Učitel sdělí informaci TU
2. Rozhovor s žákem, TU zjišťuje příčiny selhání
3. Kontrola, zda došlo k pozitivní změně -> pokud ne, kontaktuje rodiče
4. TU má pocit, že za školním neúspěchem jsou vážnější problémy → ŠPP (VP, případně ŠP)
5. Pokračuje spolupráce TU, ŠPP (dle daného tématu – viz další plány)

3.1 Odlišný mateřský jazyk

POSTUP

1. TU pozorováním zjišťuje žákovu znalost českého jazyka a jeho zařazení do kolektivu, rozhovor s rodiči.
2. Žákova úroveň jazyka není taková, aby se mohl úspěšně vzdělávat -> VP (zjišťování úrovně jazykových znalostí).
3. VP, SPECPEd, TU – nastavení 1. stupně podpůrných opatření (+ setkání s rodiči).
4. 1.st. PO nestačí → poradenská psycholožka (kontaktuje TU/VP/SPECPEd)
 - ➔ nastavení vyšších stupňů PO z důvodu odlišného mateřského jazyka
 - ➔ zjištění jiných důvodů školního neúspěchu

Další zdroje:

NPI, portál „Cizinci“: <https://cizinci.npi.cz/>

META, pro pedagogické pracovníky: <https://meta-ops.eu/pedagogicti-pracovnici/>

META, pro cizince: <https://meta-ops.eu/cizinci-rodice-deti/jak-vam-muzeme-pomoc/>

EDU.cz, Ukrajina: <https://www.edu.cz/ukrajina/>

4 Porucha autistického spektra

Krizový plán škola **zpracovává pro konkrétní dítě, pokud nestačí doporučení ŠPZ a nastavená spolupráce mezi školou, rodiči a ŠPZ.**

Prevence! - každé dítě je jiné, co může platit na jedno, neplatí na jiné!

U dítěte s PAS se mohou objevit afektivní stavy – v tom případě využíváme [krizový plán k afektivnímu chování](#).

Základní pravidla práce s dětmi s PAS:

- Přesné, jasné instrukce, předvídatelnost
- Jasná a konkrétní motivace (méně funguje sociální motivace, najít spíše logické důvody)
- Vyšší míra tolerance v oblastech, které jsou pro děti náročné (např. sociální oblast)
- Důslednost v přístupu
- Vyšší míra vizuální podpory
- Dítě – vyšší míra neklidu (pomáhá umožnění manipulace s předmětem, např. míček nebo jen mačkat papír)
- Vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel (problém s vnímáním emocí, odlišné chápání ironie, metaforických obrátů...

DÍTĚ JIŽ MÁ DOPORUČENÍ Z ŠPZ: POSTUP

1. VP, TU konzultují s rodiči, nastavení spolupráce.
2. Spolupráce nefunguje → vytvořit osobní krizový plán – spolupráce VP, TU, ŠPZ, SPECPEd.

DÍTĚ JE ZVLÁŠTNÍ: POSTUP

1. TU kontaktuje rodiče, informuje, **nediagnostikuje!**
2. TU informuje VP/PPP/SPECPEd.
3. Setkání TU, ZZ, VP, PPP/SPECPEd → doporučení návštěvy odborného pracoviště.

Další zdroje:

Národní ústav pro autismus (NAUTIS): <https://www.nautis.cz/>

MŠMT, Zásady přístupu k žákům s PAS: <https://msmt.gov.cz/file/49807/>

5 Týrání, zanedbávání, zneužívání

Formy: Fyzické, psychické, ekonomické a sociální, zanedbávání, sexuální násilí, digitální násilí.

Děti mohou být ohroženy násilím mezi osobami blízkými, i když ony nejsou přímou obětí.

Akutní ohrožení dítěte (AO) – okamžité ohrožení bezpečí, zdraví, života či důstojnosti dítěte. Je třeba řešit bezodkladně. (např.: dítě přijde zraněné následkem násilí blízkých osob, pracovník školy je svědkem násilí ze strany blízkých osob, dítě odmítá jít ze školy domů).

Chronické ohrožení dítěte (CHO) – nevyžaduje okamžité zajištění bezpečí dítěte, ochranu jeho života a zdraví (např.: dítě se svěří, že bývá opakovaně svědkem domácího násilí či násilí mezi blízkými, je zanedbané – nedostává najíst, špatná hygiena, nedostatečný spánek, pošlapávání důstojnosti, péče rodičů je nedostatečná – nemá pomůcky, svačiny, neomluvené absence...).

Znaky špatného zacházení viz karta KID: <https://www.kartakid.cz/> (fyzické, projevují se v chování dítěte, znaky rizikového chování pečujících osob)

POSTUP

1. Podezření – bezodkladné sdělení TU -> VP, SOCPED
2. VP, SOCPED vedou rozhovor s žákem -> vyhodnocení rizika:
 - a. Péče rodičů je nedostatečná -> intervence ze strany školy VP, SOCPED, spolupráce s TU -> dlouhodobá práce a podpora žáka a rodiny
 - b. Chronické ohrožení dítěte, které nabylo intenzity pro oznámení úřadům -> TU -> VP, SOCPED. **Řešit v co nejkratší době**, bez zbytečných odkladů podat oznámení na OSPOD.
 - c. Akutní ohrožení dítěte -> TU -> VP, SOCPED -> **řešíme okamžitě** – dle potřeby volat 155, policii (158), OSPOD

O podezření musí být informováno vedení školy!

V případě neodkladné péče není třeba kontaktovat všechny pracovníky, avšak je nezbytně nutné je o situaci v co nejbližší době zpravit.

Nejsme-li si jistí, jak postupovat, můžeme použít některou z linek níže, případně i konzultovat s pracovníkem OSPOD (obecně).

V případě, že hovoříte s dítětem, je možné, že se od něj nic nedozvíte nebo dítě situaci dokonce popírá -> konzultace ŠPP. Důležité je vyvarovat se necitlivým otázkám, násilnému vyšetřování (zabránit další traumatizaci dítěte).

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí: 116 006 (nonstop, poskytne škole odborné poradenství)

Linka pro rodinu a školu 116 00

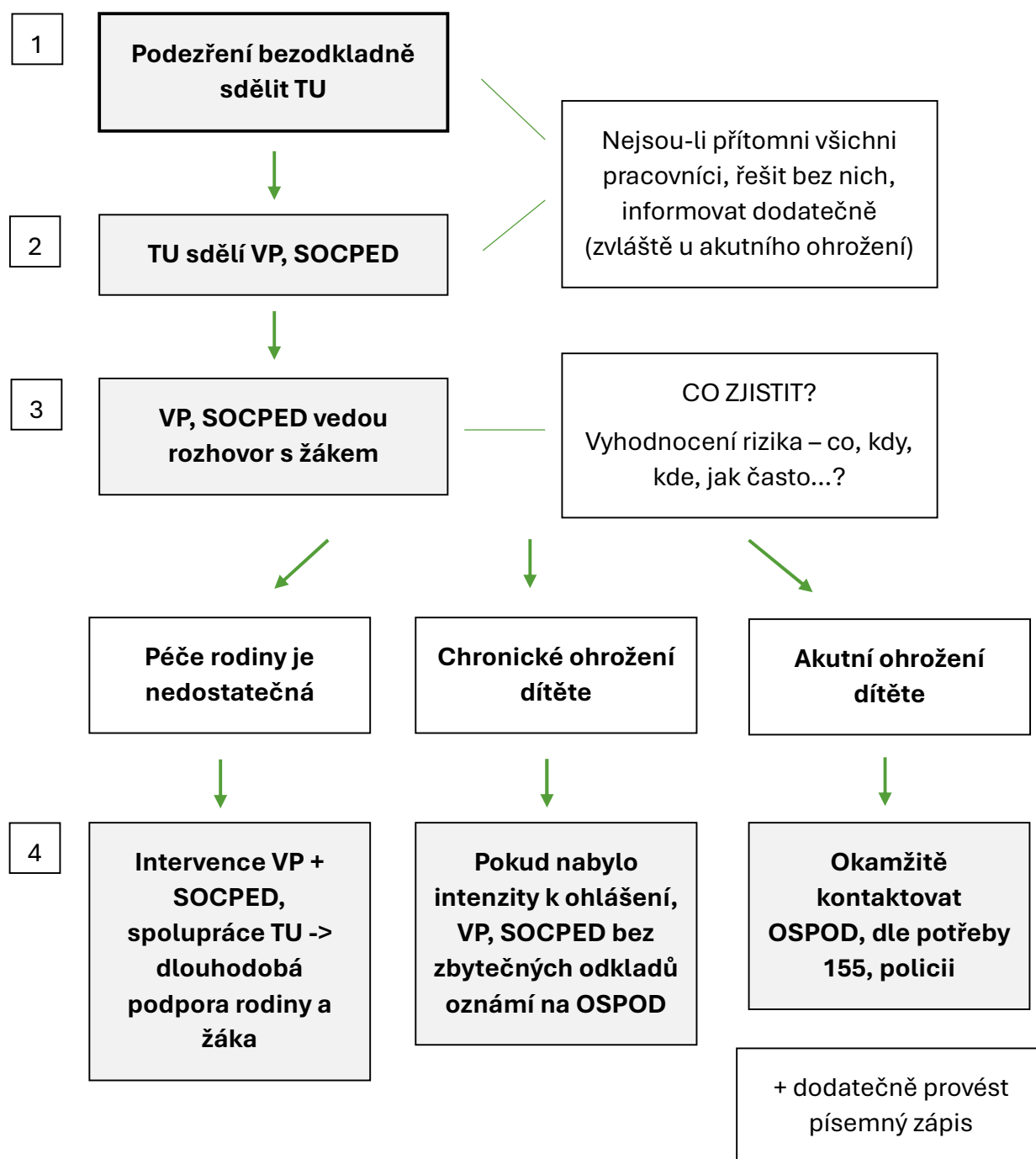
Spondeo: www.spondeo.cz – pomáhá dospělým a dětem zasaženým násilím v blízkých vztazích

DKC: www.ditekrize.cz – pomáhá dětem, které jsou týrané, zneužívané, mají osobní či jiné problémy, 241 484 149, 777 715 215 nonstop linka důvěry

Locika: www.centrumlocika.cz – pomáhá dětem a jejich rodinám žít život bez násilí

Dětství bez násilí: www.detstvibeznasili.cz – e mailová poradna pro pedagogy

Krizový plán byl zpracován v souladu s metodickým doporučením MŠMT „Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole“

6 Šikana a kyberšikana

ŠIKANOVÁNÍ spočívá v cílených, někdy opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky, tak i slovní. Může se realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace (tzv. **kyberšikana**): publikování ponižujících videí nebo audiozáznamů, fotografií, ponižování a pomlouvání (denigration), krádež identity (impersonation) a její zneužití, ztrapňování pomocí falešných profilů, provokování a napadání uživatelů (flaming/bashing), zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť (trickery/outing), vyloučení z virtuální komunity (exclusion), obtěžování (harassment), specifické formy kyberšikany spojené s hraním on-line her, happy slapping (v překladu „zábavné fackování“), kyberstalking (pronásledování ve spojení s využitím informačních komunikačních technologií), webcam trolling (zneužívání webkamer pro manipulaci uživatelů internetu prostřednictvím podvržených videozáznamů).

Na prevenci a odhalování šikany se podílejí všichni pracovníci školy, nejen třídní učitelé a rodiče. Všímají si změn v chování žáků (viz ZMĚNY V CHOVÁNÍ).

Varovné signály:

- jakákoliv náhlá změna chování
- dítě je unavené, skleslé, bez energie, bez zájmu, je uzavřené, snaží se být blíž učiteli
- nemá kamarády, nejčastěji je samo, je vyloučeno z týmových sportů a akcí třídy
- zhoršení prospěchu, častěji něco v hodině nemá, hledá věci
- posměšky, rvačky, strkání, dítě je účastno, ale není v převaze
- častější absence, nejedí na školní akce jako jsou výlety, exkurze či lyžařské zájezdy
- rodiče si mohou všimnout, že dítěti se nechce do školy, má zničené věci, něco ztrácí, chodí ze/do školy jinou cestou, nikdo ho nenavštěvuje, s nikým ze třídy nechodí ven, je tišší nebo naopak agresivní na sourozence, problémy s usínáním a spánkem, dítě bývá smutné, apatické, odmítá se svěřit

POSTUP (ŠIKANA)

1. Neprodleně oznámit podezření na šikanu či zjištěnou šikanu TU, později ŠPP a zajistit bezpečí a podporu oběti
2. Podle odhadu závažnosti následuje schůzka TU, ŠPP případně svědků z řad školy, kde jsou dohodnuty další kroky.
3. Pedagog provede rozhovory s žáky, kteří na šikanu upozornili a s označenými oběťmi. Provede zápis (po domluvě s žáky). Dětem řekneme, že si děláme poznámky, abychom na nic nezapomněli.
4. Je dobré vyhledat další svědky a provést s nimi individuální rozhovory.
5. **Nikdy nekonfrontovat oběti a agresory!!!**
6. Zajistit ochranu obětem – oznámit stav věci rodičům oběti a společně domluvit další postup. Při negativních dopadech na oběť doporučit péči odborníků – ŠP, PPP.
7. Provést individuální rozhovor s agresory (nebo je mezi sebou konfrontovat – dle situace)
8. Oznámit stav věci rodičům agresorů – nejvhodnější je schůzka ZZ + ŠPP

9. Podle stupně provinění agresora potrestat dle sankčního řádu školy, doporučit setkání s ŠP nebo PP (v kompetenci výchovné komise)
10. Práce se třídou, provádí ŠP a MP ve spolupráci s TU, popř. externí organizace

Při odhalení pokročilé šikany (je naplněna podstata trestného činu/provinění) kontaktovat Policii ČR!

Při řešení **kyberšikany** postupujeme, pokud to situace dovoluje, stejně jako při řešení šikany s rozdílem zajištění důkazů, specifika postupu viz níže:

SPECIFIKA POSTUPU (KYBERŠIKANA)

1. Podpořit oběť a zajistit její bezpečí – **incident vždy vyšetřit.**
2. Zajistit co nejvíce důkazních materiálů:
 - a) uložit, vyfotit (předpokládat, že agresor vše vymaže)
 - b) pokud je to nutné, lze kontaktovat i např. pracovníky projektu E-Bezpečí, projektu Seznam se bezpečně!, případně kriminalisty oddělení informační kriminality Policie ČR), která může pomoci důkazní materiály zajistit jinými cestami (případně identifikovat agresora, má-li anonymní účet)
3. Důkazní materiály dále využijeme v rámci vyšetřování, při komunikaci s rodiči agresorů a rodičů oběti, v rámci rozhovorů s agresory apod. Vždy je však nutné zajistit bezpečí svědků – tj. z důkazního materiálu by nemělo být zřejmé, jak byl získán (např. v záhlaví jméno žáka, z jehož profilu byl záznam získán).
4. Informovat rodiče oběti i rodiče agresora, lze využít postupů definovaných ve scénáři řešení tradiční šikany. Sdělit rodičům, jaký bude postup řešení na úrovni školy, případně o tom, že daný případ kyberšikany nespadá do kompetence školy.
5. Zvolit odpovídající opatření (dle školního řádu)
6. Realizovat opatření na posílení dobrých vztahů ve třídě i prevenci z oblasti digitálních technologií i kyberprostoru.

Co mohu poradit oběti kyberšikany:

Jednotlivé body na sebe nemusí přesně navazovat, např. dítě může oznámit útok dospělé osobě již v prvotních fázích.

1. Zachovat klid – nejednat ukvapeně.
2. Uschovat si důkazy – SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložte www stránky apod., na základě těchto důkazů může být proti útočníkovi či útočníkům zahájeno vyšetřování
3. Ukončit komunikaci s pachatelem – nekomunikovat, nesnažit se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožovat, nemstít se, cílem útočníka je vyvolat v oběti reakci
4. Blokovat pachatele a blokovat obsah, který rozšiřuje – pokusit se zamezit útočníkovi přístup k účtu nebo telefonnímu číslu oběti a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktovat poskytovatele služby).
5. Nebát se vyhledat pomoc u specialistů – kontaktovat specializované organizace, poradny případně Policii ČR.

7 Záškoláctví, pozdní příchody, pozdní omlouvání absence

„**Záškoláctvím** se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka ve škole, a to i opakovaná, která je způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle po celý vyučovací den (případně po určitou část vyučování, např. v odpoledních hodinách nebo jen v některých předmětech). Cílem je vyhnout se přítomnosti ve vyučování nebo pouze v některých vyučovacích hodinách.“

- **Záškoláctví pravé** (rodiče si myslí, že dítě je ve škole)
- **Záškoláctví skryté** (žák do školy nedorazí, a to s vědomím rodičů)

„**Pozdním příchodem** se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka, a to i opakovaná, která je zpravidla způsobena nedbalostí žáka nebo osob odpovědných za výchovu, nebo jinými příčinami. Trvá zpravidla pouze po část vyučování (nebo i jen po část vyučovací hodiny), a to obvykle na jeho počátku. Nepřítomnost ve vyučování v tomto případě není cílem žáka ani osob odpovědných za jeho výchovu.“

PREVENCE – oznámení pravidel omlouvání a uvolňování žáků na prvních třídních schůzkách zákonným zástupcům, seznámení s těmito pravidly také žáky na začátku školního roku.

POSTUP

1. Učitel má podezření -> oznámení TU.
2. a) **Pozdní příchody:** TU hledá příčiny spolu s žákem, nastavení pravidel, aby se situace neopakovala.
b) **Podezření na záškoláctví, zvýšená omluvená absence, pozdní omlouvání absence, opakující se pozdní příchody:** TU kontaktuje ZZ, rozhovor (někdy i s žákem), hledání příčin častých absencí, pozdního omlouvání -> nabídka konstruktivního řešení, zároveň možnosti vyžadovat potvrzení od lékaře.
3. Rozhovor nepomohl -> ŠPP (VP, MP) -> schůzka ZZ + TU + VP/MP, případně výchovná komise (někdy za účasti žáka)
4. Dle závažnosti kontaktování OSPOD, přestupkové řízení.

Pokud se nepodaří kontaktovat ZZ běžnou cestou (Bakaláři s potvrzením), zasílá se zákonnému zástupci doporučený dopis, případně zpráva přes datovou schránku.

Nelze trestat žáka za pochybení jiné osoby (např. rodiče).

Zpracováno dle metodického doporučení MŠMT: <https://msmt.gov.cz/file/62011/>

8 Panická ataka

Žák dýchá zrychleně (hyperventiluje) nebo přestává dýchat, stěžuje si na bolesti či svírání na hrudi, bušení srdce, může mít závratě, křeče.

Jedná se o extrémně vystupňovanou úzkost, záchvat často spojen se strachem ze zešílení nebo ze smrti, většinou v rozsahu několika minut či desítek minut.

POSTUP

1. Zajistit bezpečí žáka a spolužáků, odstranit nebezpečné předměty, případně zdroj paniky
2. Zavolat ŠP nebo pro ni poslat asistenta, příp. poslat jiného žáka do vedlejší třídy pro dalšího učitele, ten přivede ŠP (v její nepřítomnosti VP) - od žáka neodcházet
3. Žáka pevně a srozumitelně instruovat, aby se posadil s možností opření (na zem, opření o zeď) – ne násilím, pozor na dotečky, mohou být ohrožující!
4. Dýchání do papírového sáčku (ústa i nos jsou zakrytá) nebo do dlaní (překrytí nosu i úst), u mírnějšího záchvatu žák jen může sledovat náš dech.
5. ŠP/VP odvádí žáka do klidné místnosti (po zklidnění dle situace žák odchází domů nebo pokračuje ve výuce), v případě, že záchvat nepřestává volat 155 (kdy přesně viz níže).
6. Ošetřit žáky, kteří byli záchvatu přítomní (Podpůrný rozhovor s žákem, třídou) - pozorovat panický záchvat může vyvolat silné obavy přítomných.
7. Kontaktovat ZZ a provést zápis (+ v případě prvního záchvatu předat kontakty – CDZ, Linka bezpečí, Rodičovská linka – viz níže)

KDY VOLAT 155 a řídit se pokyny spojovatelky:

- Záchvat nepřestává – záchvat paniky trvá 15 minut a déle bez viditelného zlepšení nebo se žák krátce po uklidnění opakovaně dostává zpět do paniky (jednorázově se může stát).
- Žák při záchvatu ztratí vědomí nebo má křeče – postupujeme dle zásad poskytování první pomoci – zabráníme úrazu při křečích, kontrolujeme životní funkce (dýchání).
- Kdykoliv, máme-li strach o žákovo zdraví, spojovatelka nás bude situací provázet.

Další důležité pokyny: Na žáka mluvit klidným a rozhodným hlasem, dávat jednoduché pokyny – „posad se“, „dýchej podle mě“ - nezbytné pracovat se svými emocemi, vlastní zklidnění. Situaci nebagatelizujeme! Žákovi zvědomujeme, že se jedná o paniku (“přejde to”).

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

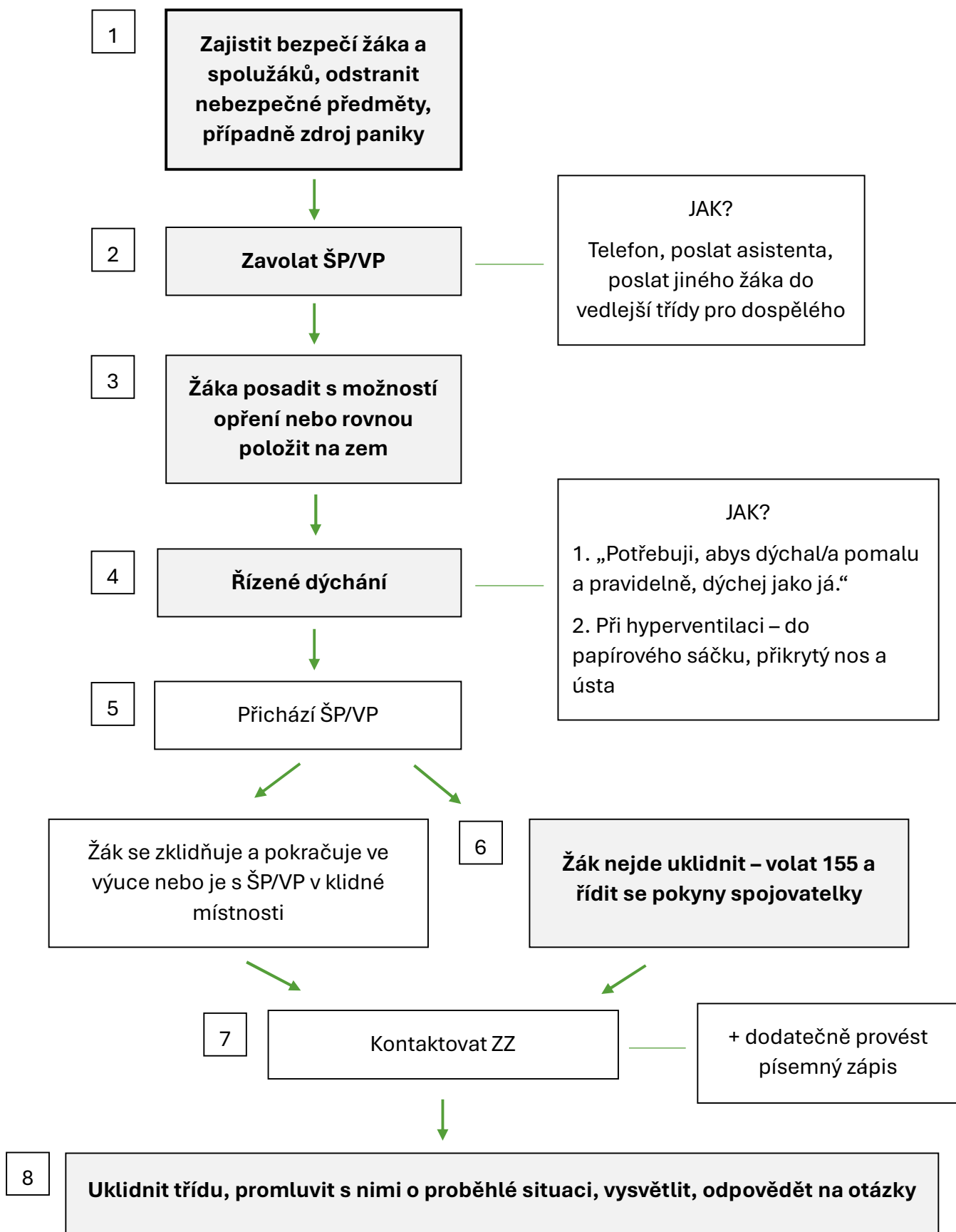
Rodičovská linka: 606 021 021

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Další zdroje:

Video Zvládání panické ataky (Život za zdí): https://youtu.be/kxFHrqKlg_k?si=yGQD7GrYZJi2AydP

9 Afektivní záchvat (jiný než panická ataka)

Žák má silný záchvat vzteku nebo jiné emoce, při které ho nelze utišit běžnými prostředky, např. rozrušeně přechází po místnosti a nelze jej zastavit, křičí, hází věcmi, napadá slovně nebo fyzicky učitele či spolužáky apod.

Pozn.: V případě mírnějšího záchvatu (např. pláč, mírnější rozrušení, vztek bez ohrožování nebo napadání okolí) není nutné ihned aplikovat krizový plán. Necháme emoci nejprve v klidu odeznít, žákovi umožníme pobyt v klidné místnosti (pod dohledem jiného pedagoga/asistenta, umožníme-li situace, pokud ne, tak jen v zadní části třídy), poté si o proběhlé situaci můžeme promluvit.

POSTUP

1. Zajistit bezpečí žáka a spolužáků, odstranit nebezpečné předměty.
2. Je-li žák nebezpečný sobě nebo okolí – odvést na chodbu; pokud to nelze, odvádíme na chodbu celou třídu, žák zůstává pod dohledem učitele ve třídě.
3. Zavolat ŠP nebo pro ni poslat asistenta (v její nepřítomnosti VP), příp. poslat jiného žáka do vedlejší třídy pro dalšího učitele, ten přivede ŠP – **od žáka neodcházet** + v případě vážného nebezpečí volat 155 nebo 158.
4. ŠP/VP odvádí žáka do klidné místnosti (po zklidnění dle situace žák odchází domů nebo pokračuje ve výuce).
5. Ošetřit žáky, kteří byli záchvatu přítomní (Podpůrný rozhovor s žákem, třídou).
6. Kontaktovat ZZ a provést zápis (+ v případě prvního záchvatu předat kontakty)

Záchvat i přes intervenci nepřestává nebo je žák nebezpečný sobě nebo svému okolí – volat 155 a řídit se pokyny spojovatelky.

V případě vážného nebezpečí (např. zbraň, fyzické útoky) volat policii - 158. Zásadní je ochránit zdraví ostatních žáků. Dále viz krizový plán k útoku ve škole (zvláštní dokument).

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

SVP Klíčov: <https://www.klicov.cz>

10 Poruchy příjmu potravy

Mentální anorexie se projevuje striktním omezováním příjmu potravy.

Příznaky: úbytek váhy, zkreslené představy vlastního těla, vyhýbavý kontakt se spolužáky, ztráta zájmů, únava, častější nemoci, podrážděnost, nízké sebevědomí, sociální izolace při chvílích, kdy se má hromadně jíst (nejí nebo jí velmi pomalu), nechození do školní jídelny, nadměrný pohyb, dívky zpočátku nosí přiléhavé oblečení, aby zdůraznily štíhlost, později naopak volí oblečení spíše volné (mikiny, svetry), snaha o precizní výkony ve výuce, kvůli onemocnění někdy lžou a podvádějí.

Mentální bulimie – typické záchvaty přejídání, tzv. vlčí hlad a následné vyvolávané zvracení.

Příznaky: impulzivní přejídání, úzkostné chování, špatná nálada, pocity viny, nenávisť vůči sobě, svému tělu, srovnávání s vrstevníky, dlouhé/časté návštěvy toalety, úzkostné dodržování zdravého životního stylu, důraz na vzhled, problémy se zuby, kvůli onemocnění někdy lžou, podvádějí.

POSTUP

1. Svá pozorování konzultujeme s ŠPP.
2. Podpurný rozhovor s žákem o obavách z onemocnění poruchou příjmu potravy (ŠP + VP, TU – vzájemná spolupráce)
3. Nabídneme pomoc a domluvíme se, jak kontaktovat rodiče („Mám o tebe vážné starosti, a protože mám za tebe zodpovědnost, myslím, že je správné, abychom o tom řekli rodičům, nemusíš se bát, vysvětlím jim to.“)
4. TU + ŠPP s rodiči naplánují další postup (zejména v oblastech cvičení ve škole, stravování ve škole, zkoušení, IVP apod.) tak, aby nedocházelo k rozvoji nemoci
5. Písemný zápis – záznam z konzultace, email ZZ (informace + předat kontakty)
6. Při zachování dohodnutých pravidel přistupovat k nemocnému stejně jako k ostatním.

Komunikace s žákem s poruchou příjmu potravy:

- Používejte „JÁ“ výroky („Byl bych rád, kdybychom si o tom, mohli spolu promluvit více.“)
- **Vyhňte se** obviňujícím „VY“ výroků („Musíš něco sníst! Vůbec nevíš, co děláš, takto si neskutečně ubližuješ.“)
- **Nenabízejte** jednoduchá řešení („Jakmile se toho jídla přestaneš bát, budou všichni kolem spokojeni a bude všechno v pořádku.“)

Důležité externí kontakty:

Linka Anabell: 774 467 293, poradna: iporadna@anabell.cz

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprání.cz
<https://www.dumtriprání.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Další zdroje:

Manuál pro pedagogy (Anabell): anabell.cz/images/obr/1404371833_manualpropedagogy.pdf

Podpora pedagogům pro výuku v předmětech Člověk a zdraví a Výchova ke zdraví: zakladni-metodika.pdf

11 Sebepoškozování

Dítě se svěří, že se sebepoškozuje (pálí si kůži, řeže se, škrábe se, píchá se jehlou, kouše se apod.), tyto projevy nahlásí spolužáci, nebo na ně máme podezření – všimneme si řezných ran či popálení, případně se u dítěte mění chování (děti také často nosí dlouhé rukávy i v teplém počasí, nechtějí se převlékat na tělocvik apod.).

Za sebepoškozováním většinou není přání zemřít, nejčastěji se jedná o potřebu uvolnění nahromaděného napětí. Přesto je velmi rizikové (fatální poškození) a nikdy si nemůžeme být jistí, zda se myšlenky na sebevraždu neobjeví.

POSTUP

1. Neprodleně konzultovat svá podezření s ŠPP – v první řadě ŠP, v její nepřítomnosti VP.
2. Podpurný rozhovor s žákem – s ŠPP dohodnout předem, kdo rozhovor povede (posuzovat individuálně, volit dospělého, kterému se žák pravděpodobně svěří). Svěří-li se žák učiteli v rozhovoru, rozhovor vede oslovený učitel a následně bez odkladů kontaktuje ŠPP.
3. Kontaktovat bez zbytečného odkladu ZZ, doporučit pravidelné schůzky u ŠP či specialisty na danou oblast + udělat zápis (včetně předání kontaktů).
4. S žákem vypracovat bezpečnostní plán (postup zde: <https://msmt.gov.cz/file/61101/>).
5. Žáka dále sledovat.

V případě, že žáka zachytíme, jak si ubližuje nebo si začne aktivně ubližovat před námi: zajistit bezpečí žáka, své a jeho okolí, poskytnout první pomoc a volat 155. Jsou-li přítomni spolužáci, ošetřit je. Aktivní sebepoškozování ve škole zapsat do knihy úrazů.

Řekne-li nám o podezření na sebepoškozování spolužák, ošetříme dle potřeby také spolužáka! (podpurný rozhovor, ujištění, že na vyřešení situace budeme pracovat).

Důležité externí kontakty:

Psychiatrická nemocnice Motol: 224 433 840

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Další odkazy:

Bezpečnostní plán pro žáky: <https://msmt.gov.cz/file/61101/> - vypracovat společně s žákem

Podpurný rozhovor s žákem: <https://msmt.gov.cz/file/61096/>

Krizový plán byl zpracován v souladu s metodickým pokynem MŠMT č. 16 Sebepoškozování

12 Sebevražedné chování

12.1 Žák vyjadřuje přání zemřít nebo nás informují spolužáci

Zachytíme u žáka nepřímo (např. v písemné práci, skupinové práci apod.), přímo (žák se svěřív rozhovoru) přání zemřít nebo „nebýt“, žák hovoří o zbytečnosti života, o ztrátě smyslu („Bylo by lepší, kdybych se nenarodil/a“, „Stejně jsem k ničemu“, „Život/nic stejně nemá smysl.“, „Lepší by bylo vůbec nebýt“...) nebo podezření na tyto myšlenky nahlásí spolužáci.

POSTUP

1. Konzultovat zjištěnou situaci s ŠPP – v první řadě ŠP, v její nepřítomnosti VP.
2. Podpůrný rozhovor s žákem – s ŠPP dohodnout předem, kdo rozhovor povede (posuzovat individuálně, volit dospělého, kterému se žák pravděpodobně svěří).
3. S žákem vypracovat bezpečnostní plán (postup zde: <https://msmt.gov.cz/file/61101/>).
4. Kontaktovat bez zbytečného odkladu ZZ, doporučit pravidelné schůzky u ŠP či specialisty na danou oblast + udělat zápis (včetně předání kontaktů).
5. Žáka dále sledovat, dále spolupracovat se ZZ.

Svěří-li se žák v rozhovoru učiteli, je vhodné nejprve s žákem vést alespoň krátký podpůrný rozhovor a ideálně vypracovat bezpečnostní plán (postup zde: <https://msmt.gov.cz/file/61101/>), následně bez zbytečného odkladu kontaktovat ŠPP a popsat, o čem jsme s žákem hovořili.

Řekne-li nám o podezření na sebevražedné myšlenky spolužák, ošetříme dle potřeby také spolužáka (**Podpůrný rozhovor s žákem**), ujistění, že na vyřešení situace budeme pracovat).

12.2 Žák projevuje akutní sebevražedné tendence nebo jednání

Žák se v rozhovoru svěří, že má vymyšlený způsob nebo místo sebevraždy, případně si stanovil termín (ví jak, kdy a kde), podniká konkrétní kroky (shromáždil léky, připravil lano, obhlédl vlakovou trať...). **Situace je v tuto chvíli velmi nebezpečná.**

POSTUP

1. **Žáka nenechávat v žádném případě o samotě!**
2. Přivolat pomoc dalšího dospělého – telefon, primárně volat ŠP, VP, nejde-li, jakéhokoliv dostupného dospělého.
3. Jeden dospělý volá ZZ nebo 155 (je-li dítě akutně rozrušené nebo již učinilo sebevražedný pokus, např. spolykalo prášky), druhý dospělý zůstává u žáka a vede **Podpůrný rozhovor s žákem**, případně volá s žákem Linku bezpečí 116 111.
4. ZZ přijíždí do školy a žáka si přebírá – doporučit odvést dítě neprodleně na psychiatrickou pohotovost – odmítne-li ZZ přijet, volat 155.
5. Provést zápis! (pokus o sebevraždu zapsat do knihy úrazů).

V případě akutního pokusu o sebevraždu zajistit bezpečí žáka, své a jeho okolí, poskytnout první pomoc a volat 155. Jsou-li přítomni spolužáci, ošetřit je.

Důležité externí kontakty:

Psychiatrická nemocnice Motol: 224 433 840

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

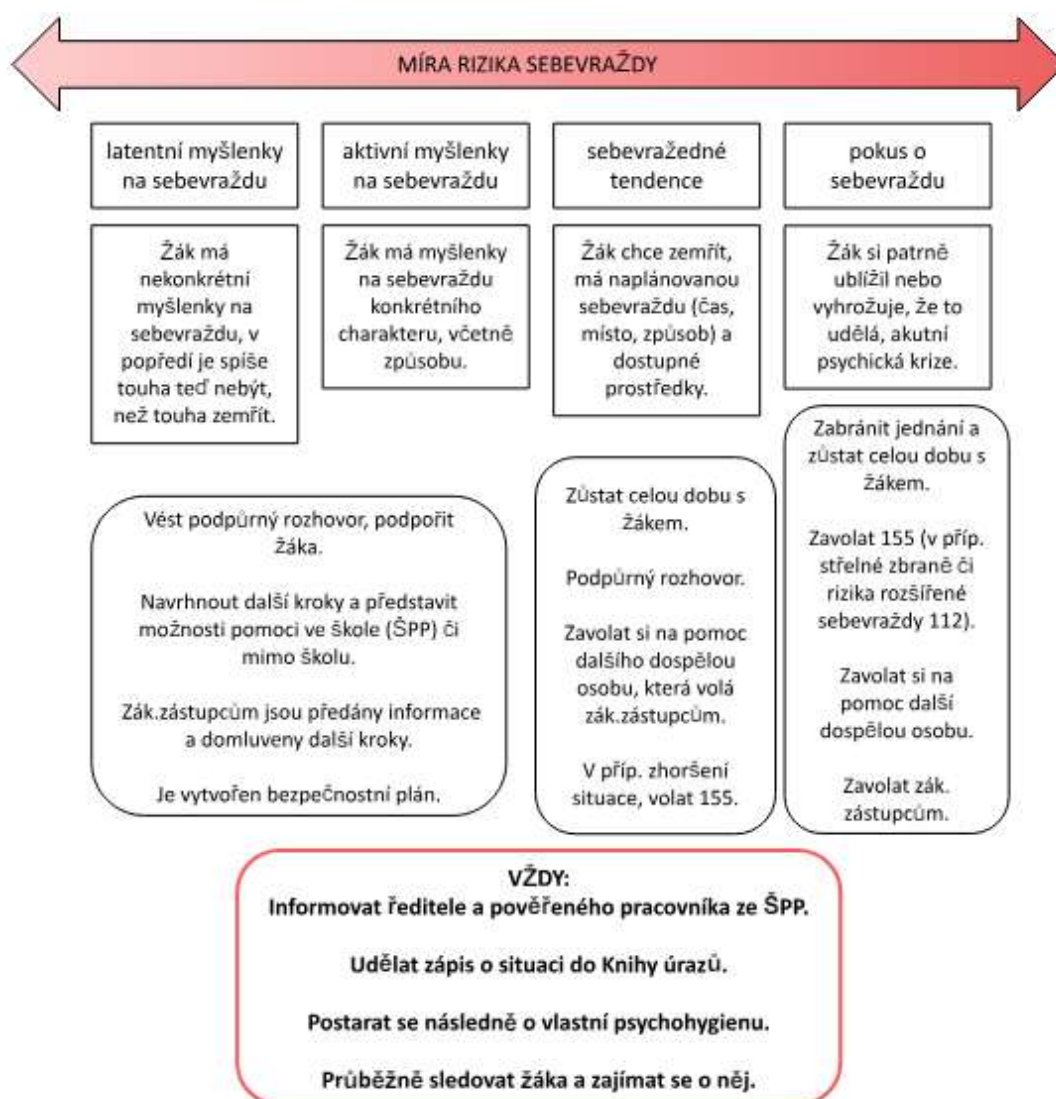
Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Další odkazy:

Bezpečnostní plán pro žáky: <https://msmt.gov.cz/file/61101/> - vypracovat společně s žákem

Podpůrný rozhovor s žákem: <https://msmt.gov.cz/file/61096/>

Obrázek 1: Míra rizika sebevraždy (zdroj MŠMT)

Krizový plán byl zpracován v souladu s metodickým pokynem MŠMT č. 25 Sebevražedné chování

13 Úmrtí žáka

Základní zásady:

- Přípravenost na zvládání neštěstí a jejich dopadů je postaveno na komunikaci a spolupráci lidí a skupin událostí zasažených (vedení školy, pracovníci školy, ŠPP, žáci, rodiny a blízcí zasažených).
- Mít na paměti, že v případě úmrtí žáka, mohou být kromě rodiny a spolužáků zasaženi či v oku i učitelé, ŠPP a další pracovníci školy.
- Při komunikaci s žáky jsme transparentní – sdělujeme fakta a řekneme jim, když něco nevíme. Není nutné se bát, že něco pokazíme, chyba je nedělat a nekomunikovat vůbec nic.

POSTUP

1. První kontakt je většinou zasaženou rodinou:
 - a. vyjádřit pochopení + co my jako škola můžeme nabídnout (krizové kontakty, změna režimu sourozenců ve škole...)
 - b. dát rodině prostor pro řešení školních povinností až to bude možné, případně určit krizový kontakt (např. blízký člověk rodičů zemřelého)
 - c. domluvit se ohledně toho, jak se bude informovat třída – respektovat rozhodnutí rodiče, ale doporučuje se, aby třídu mohla informovat přímo škola a předešlo se zkreslení informací
2. **Svolání koordinační schůzky krizového týmu** (obvykle vedení školy či ŠPP) a dalších (pracovníci školy zejména učitelé, vnější podpora) **před začátkem vyučování.**
3. Určit kdo oznámí ve třídě (nepříznivé zprávy je výhodnější sdělovat ve dvojici), co se stalo a co všechno můžeme říct dětem (souhlas zasažené rodiny), po zbytek dne se nedoporučuje učit dle rozvrhu (viz následující bod).
4. Vytvořit chráněný prostor (např. v knihovně), kde bude například sedět školní psycholožka a kam mohou žáci přijít.
5. Ošetřit sourozence, pokud chodí do stejné školy – domluvit se s ním, zda chce jít do třídy sám či nikoliv, co dělat, když mu bude těžko, kontakty na ŠP apod.
6. Po dohodě se zasaženou rodinou kontaktovat všechny rodiče v dané třídě a informovat je o tom, co se stalo a čeho si například všímat u svých dětí (změny v chování od apatie, přes neklid, pláč, poruchy chování, poruchy spánku apod. – nezvyklé projevy).
7. Pamětní místa se spíše nedoporučují, aby se z daného místa nestala tryzna. Lepší je v případě zájmu zorganizovat rozlučkový rituál.

Jak komunikovat s pozůstalým krátce po úmrtí:

- Nenabízejte žádné vysvětlení, proč se daná situace stala („Teď už je s Bohem v nebičku.“)
- S pozůstalými nemluvte o sobě a neporovnávejte vaše zkušenosti a pocity („Mně, když umřel táta...“)!
- Pozůstalý potřebuje vědět, že vy víte, co se stalo a že jste s ním. Vhodné podpůrné věty jsou například: „Co mohu pro tebe udělat?“, „Je mi to moc líto...“, nebo „Nevím, co teď říct, jsem z toho zaskočený...“.
- Dále obecně platí: Podpůrný rozhovor s žákem

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Krizové centrum RIAPS: 222 586 768 (od 8 do 16 hod), 222 582 151 (od 16 do 8 hod), možno také přijít bez objednání (služba pro dospělé).

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Organizace pro pozůstalé:

Cesta domů – www.cestadomu.cz (domácí hospic v Praze, komukoliv z ČR poskytuje poradenské služby v oblasti péče o nevléčitelně nemocné a umírající)

Dlouhá cesta – www.dlouhacesta.cz (pomoc rodinám, ve kterých zemřelo dítě v jakémkoliv věku a z jakékoliv příčiny)

České sdružení obětí dopravních nehod – www.csodn.cz (psychosociální a právní podpora obětí dopravních nehod a pozůstalých)

Luctus – www.luctus.cz (podpora pro lidi, kteří se vyrovnávají se ztrátou blízké osoby a potřebují pomoc s přizpůsobováním se této skutečnosti, zaměřením na pozůstalé po sebevraždách)

Poradna Vigvam – <https://poradna-vigvam.cz/> (pomáhá vyrovnat se s úmrtím blízkého člověka a brát smrt jako běžnou součást života, pracuje s dětmi i rodiči, s učiteli i s širokou veřejností)

Další zdroje:

Metodika ŠKOLA A NEŠTĚSTÍ: <https://www.edu.cz/metodicke-doporuceni-pro-skoly-a-skolska-zarizeni-skola-a-nestesti-jsme-pripraveni/>

Mgr. Mária Anyalaiová, PhD.: Keď smrť prekročí prah školy. Ako pomôcť deťom zvládnuť tragédiu? https://open.spotify.com/episode/1GAL1VHofpqv6CWLS908LK?si=K_V4JD4VR9KN-lbP_1io3A

14 Úmrtí blízké osoby žáka

POSTUP

1. Většinou se o situaci dozvíme od rodiče, prarodiče, příp. jiného člena rodiny. Pokud to situace dovolí, již během tohoto oznámení se zeptáme, co pro zasažené může škola udělat. Dle závažnosti situace domluvit osobní schůzku s ZZ (viz 3. bod).
2. Ve škole je první kontakt za strany učitele směrem k dítěti (většinou se jedná o TU, případně učitel, s kterým má dítě dobré vztahy či ŠP). Dítě oslovte.
 - a. Vyjádřete podporu. Není nutné se bát, že něco pokazíte, chyba je nedělat a nekomunikovat vůbec nic. Na projevení lidskosti nemusí být člověk odborník.
 - b. Pamatujte, že každý zasažený prožívá situaci jinak. Někteří lidé mohou být aktivně samostatní, jiní budou spoléhat na instrukce od vás. Někdo si povídat o tom, co se stalo chce, někdo nechce a někdo neví. Respektujte, že to může být každou chvíli jinak. Pokud si dítě o události chce povídat, mluvíme s ním otevřeně a pravdivě.
 - c. S dítětem se domluvte, jak tuto situaci budete komunikovat ve třídě a následně vycházíme z jeho přání a potřeb (Co od spolužáků teď chce, potřebuje? Proč je důležité, aby to věděli? Jak je možné, že se k němu spolužáci budou chovat? apod.)

Důležité je mít na paměti, že i pro spolužáky je toto téma těžké a mají tendence s pozůstalým radši vůbec nekomunikovat.
 - d. Pokud dítě bude chtít, zprostředkujte mu setkání se ŠP.
3. Dle závažnosti situace sjednejte osobní schůzku s ZZ (za účasti VP a ŠP) a pomozte jemu i dítěti **uvědomit si jejich aktuální potřeby a možnosti plnění povinností ve škole**. Dítě potřebuje prostor a čas na vyrovnání se s danou situací, jeho poznávací schopnosti a pozornost jsou v této fázi sniženy. Tyto úlevy časově ohraničte. Nicméně je snaha o zachování nějakého řádu. Režim dne a pravidelné činnosti usnadňují návrat k „normálu“. Také předejte kontakty na odbornou pomoc (viz níže).
4. TU diskrétně zpraví ostatní vyučující dítěte o vzniklé situaci a upraveném režimu.
5. V případě, že se učitele ptají ostatní děti na událost anebo na přímo zasažené:
 - a. Sdělují pouze ověřené informace, o kterých vím, že je můžu říct. Vysvětluji, že tak činím na přání zasažené rodiny. K citlivému sdělování ověřených informací vedu také děti. Společně předcházíme fámám. Řeknu, když informaci nevím, nebo ji nemůžu či nechci říct. Otázky беру jako příležitost k diskusi. Ohraničuji diskusi tam, kde by se to dotklo něčí důstojnosti

Důležité: Pozorujte žákovo chování a prospěch. Pokud si všimnete výrazných změn (apatie, ztráta motivace, agrese, atd.) delšího trvání (min. 1-2 měsíce), tyto skutečnosti sdělte ZZ.

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Organizace pro pozůstalé:

Cesta domů – www.cestadomu.cz (poradenství – péče o nevyléčitelně nemocné a umírající)

České sdružení obětí dopravních nehod – www.csodn.cz (psychosociální a právní podpora obětí dopravních nehod a pozůstalých)

Luctus – www.luctus.cz (podpora pro lidi, kteří se vyrovnávají se ztrátou blízké osoby a potřebují pomoc s přizpůsobováním se této skutečnosti, zaměřením na pozůstalé po sebevraždách)

Poradna Vigvam – <https://poradna-vigvam.cz/> (pomáhá vyrovnat se s úmrtím blízkého člověka a brát smrt jako běžnou součást života, pracuje s dětmi i rodiči, s učiteli i s širokou veřejností)

15 Návykové látky ve škole a na školní akci

Drogy neboli návykové látky mají nepřeberné množství různých definic. Obecně je můžeme definovat jako **návykové látky, které při vstupu do těla ovlivňuje fyziologické nebo psychologické funkce organismu.**

[Nelegální a legální drogy: jak je upravuje česká legislativa? — Dostupný advokát](#)

Dle legislativy dělíme návykové látky na legální (nejčastěji alkohol, tabák, vaporizéry, v některých případech léky) a nelegální (např. marihuana, kokain, heroin, ketamin, pervitin, apod.)

POSTUP (NÁLEZ NÁVYKOVÉ LÁTKY):

1. Nalezenou látku zajistit, nepodrobovat testování
2. Uchovat jako důkaz – zhotovit stručný zápis
3. Přítomní učitelé zmapují situaci mezi žáky (individuální pohovory s žáky)
4. Pedagogický pracovník informuje vedení školy a ŠPP a TU
5. V případě podezření na nelegální látku, kontaktovat Policii ČR
6. MP, TU – preventivní podpora žáků
7. ŠPP, TU – monitoring, zhodnocení a sledování

POSTUP (PODEZŘENÍ NA UŽITÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY ŽÁKEM NEBO PŘÍCHOD POD VLIVEM NÁVYKOVÉ LÁTKY):

1. Zabránit další konzumaci, případně odebrat návykovou látku, látku netestovat
2. Posoudit ohrožení zdraví ohrožení zdraví a život žáka:
 - a. ANO okamžité zajištění první pomoci, volat 155, lékaři předat látku, volat ZZ, kontaktovat vedení a ŠPP
 - b. NE Odvést žáka do klidové místnosti s dohledem, poté informovat vedení školy a ZZ, posléze ŠPP
3. Společné setkání ZZ, žáka, vedení školy, MP a TU, sankce vyplývající ze školního řádu, doporučení odborných kontaktů, monitoring, zápis a založení do agendy
4. MP – preventivní podpora třídy (zákonných zástupců, pedagogů) adekvátní preventivní program pro třídu, eventuálně třídní schůzka, eventuálně metodická podpora pedagogům

Důležité externí kontakty:

Mapa pomoci: www.drogy-info.cz

Aktuality o prevenci: www.prevence-info.cz

Adiktologická ambulance: www.adiktologie.cz

Linka bezpečí: www.linkabezpeci.cz

Bez cigaret: www.bezcigaret.cz

Dropin: www.dropin.cz

[Návykové látky \(drogy\) | NZIP](#)

16 Netolismus

Netolismus je **závislost na tzv. virtuálních drogách** – sociální sítě (TikTok, Instagram, Facebook, BeReal, Youtube,...), internetové služby (např. Discord), mobilní a počítačové hry. Pro stydlivé a introvertní jedince může být telefon stejnou berličkou v komunikaci jako např. cigarety nebo hraní si s propiskou. Postupně se dětem telefon spojí s příjemnými pocity, což vytváří závislost.

Prevence: V rámci školy informovat o důsledcích sociálních sítí, všímat si varovných a nežádoucích změn v chování svých žáků.

Popis chování dětí s podezřením na netolismus: méně vykonané práce; únava; zhoršující se školní výsledky; podrážděnost až v agresivita, když nemůžeme telefon používat; pocit prázdnoty, deprese (apatie, smutek, únava); tendence izolovat se a následně se cítit osaměle; úzkosti; šíření dezinformací; neudržení pozornosti (časté příchozí zprávy či upozornění brání uvažování a stěžují soustředění se na práci/čtení); neustálé rozsvěcování obrazovky telefonu; zkreslování, zatajování informací o své závislosti; hraní kvůli úniku od osobních problémů; narušené vztahy s rodinou či ve třídě; zanedbávání učení; opuštění dřívějších zájmů a přátel; digitální amnézie – co nevíme, to najdeme na internetu, což vede k tomu, že si některé věci nepamatujeme nebo je snáze zapomínáme; bolest hlavy; neschopnost hlubokého spánku a narušení spánkových rytmy; ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače; brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače; rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát; kradení peněz na nákup her; stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry.

POSTUP

1. Svá pozorování konzultujeme s TU, dalšími učiteli a ŠPP (MP, ŠP).
2. Schůzka se ZZ, seznámit ho se svým pozorováním, informovat ho o rizicích netolismu (viz popis chování). **Situaci nebagatelizovat** – potvrzení, že je rizikové chování mezi dětmi běžné, tedy že se stává normou, vede jen k rozvíjení a prohlubování problému.
3. Zprostředkování kontaktů na odborná zařízení.
4. Zápis z konzultace.

Důležité externí kontakty:

Online poradna: <https://poradna.adiktologie.cz/zavislosti/z-zavislost-na-internetu>

Online program pro seznámení se s jednotlivé rizikové jevy, které se v online prostředí objevují:

www.poradenskecentrum.cz/pocitacova-zavislost.php

Průvodce pro rodiče a další informace: <https://www.internetembezpecne.cz/internetembezpecne/rodice/ochrana-ditete-online-prostredi/>

Další zdroje:

Informativní portál pro bezpečný internet: <http://www.e-bezpeci.cz/>

Sociální sítě: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/odborne-studie/166-socialni-site-uvod-do-problematiky-2023-kopeccky-krejci/file>

Děti online. Když rodič netuší...:

<https://o2chytraskola.cz/assets/files/original/c84aab12361cb0a2d33b39a964fa627d.pdf>

17 Hazardní hraní

Jakékoliv jednání, které vyžaduje nevratné investice (peníze nebo jinou hodnotu) s vidinou zisku založeného na náhodě nebo nejistém výsledku. Hráči získávají patologickou závislost na hře, s tím přichází a rostou finanční problémy, které se hráči snaží vyřešit další účastí na hře. To s sebou přináší širokou škálu dalších rizik. Nebezpečná je **on-line hazardní hra** – může být provozována dlouhou dobu skrytě, je takřka všude dostupná, manipuluje se pouze s virtuálními penězi, probíhá pouze formální kontrola minimálního věku 18 let (kliknutí na: „Ano, je mi více než 18 let“).

Předzvěst pro rozvoj gamblingu: dítě v online světě tráví 41 % hraním her a v rámci her si hráč může zaplatit tzv. virtuální balíčky a herní doplňky, které hráčům dávají výhodu oproti soupeřům. 30 % dětí hrající online hry utrácí za tyto výhody. V případě nebudování finanční gramotnosti, mohou tyto placené služby být zárodkem pro vznik závislosti.

Možné příznaky hazardního hraní a související chování: Chlubení se hrou a výhrami, používání hráčského slangu, lhaní, utrácení peněz, záškoláctví, změny nálad, výbušnost, popudlivost, stranění se kolektivu, samotářství, uzavřenost, myšlenky na hru, ztráta zájmu o koníčky, problémy doma i v kolektivu, zhoršení prospěchu, krádeže doma a ve škole, psychosomatické projevy, deprese, úzkost, suicidiální myšlenky a tendence, užívání návykových látek, závislost na hraní počítačových her a na internetu, raná zkušenost s hazardní hrou, potíže s adaptací a pravidly, dluhy, finanční problémy atp.

POSTUP

1. Svá pozorování konzultujeme s TU, dalšími učiteli a ŠPP (MP, VP).
2. TU (nebo jiný učitel dle domluvy) zmapuje situaci ve třídě – prevalence, názory a informace o problematice. Vhodné otázky: Patří sázení či hraní k tvým zálibám? Je to zábava, nebo někdy otrava? Můžeš mi o tom něco povědět?
Následující dvě otázky mohou být také užitečné pro rychlý screening problémů, kladná odpověď na jednu nebo dvě otázky může naznačovat zásadní problém:
 - a. Už jsi měl někdy pocit, že je třeba vsadit víc peněz?
 - b. Už jsi někdy lhal svým blízkým o tom, kolik jsi prohrál?
3. Informovat žáky o povaze a rizicích hazardního hraní, závislostního chování a možnostech vyhledat pomoc (viz Důležité externí kontakty).
4. Škola jasně proklamuje postoj, že hazardní hry netoleruje, škola má zabezpečený internet a účinně blokuje hazardní servery.
5. V případě potřeby realizace preventivních programů, které řídí kvalifikovaní interdisciplinárně orientovaní odborníci. Zaměřit se i na témata, jako je způsob trávení volného času žáků a hospodaření s financemi.
6. Sdělení informací ZZ – popis chování (ne sdělení domnělé „diagnózy“).
7. Písemný zápis – záznam z konzultace, email ZZ (informace + kontakty).
8. Pokud rodiče opakovaně odmítají spolupracovat, kontaktovat ŠPP a vedení školy.

Důležité externí kontakty:

Mapa pomoci: <https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/?t=102&st=&r=2#result>

Preventivní a e-terénní sociální pracovníci, online chat: <https://www.nabertekurz.cz/>

Online poradna a adiktologická ambulance 1.LF a VFN: <https://poradna.adiktologie.cz/>

Národní stránky pro snížení rizik hazardního hraní: <https://www.hazardni-hrani.cz/>

+ Linka pomoci pro hazardní hráče a jejich blízké: 777 477 877

18 Homofobie/transfobie

Na českých školách studuje podle odhadu až 14 tisíc transgender dětí či dospívajících. Průměrně se v každé třetí třídě objeví někdo s trans identitou, což jsou průměrně 3 děti na školu. Cílem podpory LGBT+ žáků či žáků s genderovou dysforií (nesouladem) je navození pocitu bezpečí ve škole. **Pocit bezpečí je nezbytný pro proces učení se**, ve stresu či při pocitu ohrožení se žák výukově nemůže rozvíjet. Vzhledem k tomu, že homofobie zahrnuje nepřátelské jednání vůči lidem s homosexuální orientací, může být prevence proti homofobii sloučena s prevencí transfobie, tj. nepřátelského chování vůči trans lidem. Vzhledem ke stereotypnímu vnímání gayů, leseb, bisexuálních a trans lidí bývá zaměřena rovněž na femininní chlapce a maskulinní dívky bez ohledu na jejich skutečnou sexualitu a genderovou identitu.

Riziko u dospívajících s homosexuální orientací nebo genderovou dysforií v nepodporujícím prostředí: duševní nepohoda, zmatek, vysoká míra stresu, depresivní stavy, ztráta zájmů, nenávisť vůči sobě a svému tělu (averze k vlastním genitáliím, vědomé zamlčování genderových ukazatelů – skrývání prsou, ochlupení...), úzkosti, sebepoškozování, PPP, suicidální myšlenky, únava, nízké sebevědomí, špatná nálada, pocity viny, riziko “být šikanován”, sociální izolace...

Formy homofobní šikany: zesměšňující vtipy a komentáře, zesměšňující obrázky, pomluvy, nenávistná gesta, nadávky a výhrůžky, ignorování, vyčleňování z kolektivu, ničení a schovávání věcí, kyberšikana, poštuchování, znemožnění volného pohybu, fyzické napadení, nucení do různých činností, fyzické napadení, sexuální obtěžování, “homofobní jazyk” (norma, že vše, co není heterosexuální, je něco podřadného, špatného).

DOPORUČENÍ: Důsledně reagovat na homofobní poznámky a tím předcházet homofobní šikaně.

POSTUP

1. Citlivý přístup pedagogů ovlivňuje atmosféru třídního kolektivu – odlišnost žáků/studentů veřejně nekomentovat a nijak v třídním kolektivu neanalyzovat sexuální orientaci nebo genderovou identitu některého ze studentů (v žádném případě není dobré snažit se konzultovat domněnky týkající se sexuální orientace či pohlavní identity přímo s rodiči bez domluvy se studujícím).
2. V případě potřeby realizovat preventivní edukativní program, který řídí kvalifikovaní odborníci.
3. V případě, že se dítě svěří s odlišnou sexuální orientací vést Podpůrný rozhovor s žákem/dítkem a předat mu kontakty na pracovníka ŠPP (primárně ŠP nebo dle volby

dítěte), Linku bezpečí či jiné neziskové organizace zabývající se touto problematikou (viz důležité externí kontakty níže – S barvou ven, Proud).

4. V případě podpory trans žáka se jedná zejména o tzv. **sociální tranzici**:

- a. nejdůležitější roli hraje komunikace mezi ZZ a školou, společné nastavování podpory ve škole
- b. dle konkrétního případu zvážit organizaci třídnické schůzky s rodiči ostatních žáků za přítomnosti odborníka (ideálně odborník v této problematice, případně psycholog z PPP či ŠP)
- c. podpůrná opatření se týkají primárně: budování bezpečného školního klimatu, oslovování dítěte v tranzici (přeje-li si to žák, oslovujeme ho preferovaným jménem, původní jméno a rod může pro žáka představovat zbytečnou dávku stresu, jedná se ve většině případů o minulost, ve které již nechťejí žít) a diskuze ohledně preferovaných toalet. **V případě neznalosti některé z informací** (oslovení, žádoucí gender, preferované toalet) **je nejvhodnější se zeptat**, spekulace nebo vymyšlení složitých cest k získání potřebných informací může vést k trapné situaci pro učitele i žáka a mnohdy i k situaci pro žáka velmi bolestivé.

Sociální tranzice ve škole snižuje riziko sebevraždy!

Důležité externí kontakty:

Linka bezpečí: 116 111

Rodičovská linka: 606 021 021

S barvou ven (internetová poradna pro žáky, vyučující): <https://www.sbarvouven.cz/>

Proud – společnost pro podporu rovnoprávnosti, právní poradna: poradna@proudem.cz, www.proud.cz

Další zdroje:

Transparent, duševní zdraví dítěte ve škole: <https://jsmettransparent.cz/transgender-dite-ve-skole-a-jeho-dusevni-zdravi/>

Transparent, rozvoj duševní pohody u transgender klientů: <https://jsmettransparent.cz/wp-content/uploads/2022/07/rozvoj-dusevni-pohody-u-transgender-klientu.pdf>

Proud, Duhová příručka pro vyučující (dostupné zde): https://ucimolgbt.praguepride.com/wp-content/uploads/2023/10/PROUD_Duhova-prirucka-vyucujicim_2016.pdf

19 Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Extremismus – projevy chování vědomě konané ve prospěch politických, náboženských, etnických a ideologických hnutí a ideologií. U studentů/žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často slabý ideologický základ. V současnosti se mnohé aktivity přesouvají na sociální sítě.

Rasismus – projevy chování, které hodnotí, přisuzuje určité mentální a psychické schopnosti a popřípadě i poškozuje příslušníky určité skupiny dle jejich biologického, rasového či národnostního původu.

Xenofobie – projev chování, který spočívá v nedůvěře, odporu a nepřátelství ke všemu cizímu (subjektivně vnímaná cizost/jinakost).

Antisemitismus – nepřátelství nebo předpojatost vůči židovství.

Primitivní rasistické a xenofobní postoje se mohou vyskytnout i u dětí v MŠ a na začátku ZŠ (důsledek rodinné výchovy, vlivu okolí či bezprostřední situace, spolužáků). Výskyt politického extremismu a antisemitismu je pravděpodobný až u žáků druhého stupně ZŠ a SŠ.

Popis chování: verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců, návštěvníků školy z důvodu etnického původu či politického nebo náboženského přesvědčení, kreslení symbolů podporující nenávist a psaní nenávistných hesel vůči jiným rasám, zpochybňování výkladu historie či pojetí demokracie, agitace ve prospěch extremistického hnutí na půdě školy a získávání stoupenců z řad vrstevníků, využití prostor a vybavení ve prospěch extremistických aktivit, zanedbávání školních povinností z důvodu extremistických aktivit.

POSTUP

1. Svá pozorování konzultovat s TU, dalšími učiteli a ŠPP (MP, VP, případně ŠP)
2. TU ve spolupráci s MP zmapuje hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů v třídním kolektivu (popřípadě v celé škole), potažmo u jednotlivců a zjistí jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
3. Důležité je zaměřovat se na motivaci dětí tyto postoje zastávat. Časté je přejímání extremistických názorů do výuky a argumentace s cílem zalíbit se extremisticky orientované mládeži/starším ročníkům/jiné autoritě dítěte.
4. Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu. Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
5. Informovat ZZ v případě opakovaných verbálních či vizuálních projevů s možným extremistickým podtextem či v případě podezření na účast žáka v konzistentní extremistické partě a v případě užití násilí s extremistickým, rasistickým xenofobním anebo antisemitským podtextem. Udělat zápis.
6. Zaměřit výuku na tyto problémy.
7. Pozvat experty k diskusi s žáky/studenty.
8. V případě závažných projevů (především násilných) informovat Policii ČR.

Další zdroje:

Metodický pokyn MŠMT:

https://msmt.gov.cz/uploads/Priloha_9_Extremismus_rasismus_xenofobie_antisemitismus.doc

Krizový plán je v souladu s metodický pokynem MŠMT č. 9

20 Příslušnost žáků k subkulturám a novým náboženským hnutím (sektám)

Subkultury jsou přirozenou součástí života dospívajících, inklinují k nim výrazněji od cca 13. roku. Subkultury umožňují odpoutat se od pasivního následování hodnot rodičů a autorit, vytváří předpoklad pro budoucí tvorbu vlastní identity (nacházení vlastní svébytnosti), pocit blízkosti s ostatními dává jedinci jistotu, že nebude sám. Negativním dopadem může být osvojení si některých forem rizikového chování, nejčastěji různé formy závislostního jednání (konzumace nejrozličnějších drog či ulpívání na jednom typu činnosti).

Různé formy příslušnosti k subkulturám:

- 1) zástupné ztotožnění – zpravidla dočasná příslušnost k dané skupině, naivní ztotožnění se s hodnotami
- 2) pravé ztotožnění – relativně stálá příslušnost, častá je aktivní angažovanost v realizaci společných akcí

POSTUP (SUBKULTURY)

1. Samotná příslušnost k subkultuře ještě nic neznamena, nenese automaticky nebezpečí výskytu rizikového chování:
 - a) Nenechte se zmást vzhledem! (styl oblékání neznamena nutně problém)
 - b) Snažte se akceptovat příslušnost žáka k subkultuře jako vývojovou potřebu, nezesměšňujte jej, nekomentujte to, co lze z pohledu dospělého jedince považovat za nevhodné či směšné.
 - c) Kritizujte chování, nikoliv subkulturu: případnou kritiku směřujte na chování jedince.
2. Snažte se o subkultuře něco dozvědět.
3. Možná rizika dané subkultury berte jako možnost, ne jako jistotu – sledování rizik.

Sekta – určitá ohraničená sociální skupina, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

Charakteristické rysy sekty: izolovanost, relativní uzavřenost, posilování pocitu výlučnosti, udržování nonkonformního opozičního postavení, touha po zbudování ideálního společenství, zdůrazňování etických rozměrů náboženského života, autoritativní systém řízení, existence

jednotného a vysvětlujícího univerzálního klíče, eklekticismus (myšlení, kdy se jedinec nedrží hotových systémů, vzorů, ale vybírá si z nich jen ty prvky, které se mu zdají být nejlepší).

POSTUP (SEKTY)

Informovat TU, ŠPP, ZZ, vedení školy (prokáže-li se podezření), Důležitá je primární prevence, dostatek informací o pozitivích i negativích těchto skupin.

21 Krádeže a vandalismus

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho, za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Drobné krádeže se vyskytují ve všech školách a všech stupních vzdělávací soustavy. Důvody tohoto chování jsou různé a pro vypořádání se s daným jevem je nutné se jimi vždy v konkrétním případě zabývat.

Přestupek proti majetku – v případě, že je ukradena věc menší hodnoty než 10 000,- Kč (bez použití násilí, překonání překážky -> není to vloupání).

Trestný čin – pokud byla odcizena věc s hodnotou menší než 10 000 Kč., ale bylo použito násilí (vypáčená skříňka, zámek, šuplík...), nebo násilí vůči osobě a snaha zmocnit se věci = **loupež**.

POSTUP (KRÁDEŽE)

1. Pečlivě se zabývat příčinami: zda je dítě ke krádeži donuceno někým, z koho má strach; zda se jedná o formu kompulzivního chování.
2. O krádeži pořídit písemný záznam, který obsahuje: kdo, kdy, kde, jak, proč, čím...
3. Každý, kdo se dopustí krádeže na půdě školy, by měl mít možnost mluvit o svém jednání s ŘŠ.
4. Náhrada škody – postupovat obdobně jako u vandalismu (viz níže): preferovat nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem, trvat na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídl za své chování nějakou kompenzaci.
5. Rodičům poškozeného oznámit vždy, rodičům zloděje rovněž, ale až po precizním zjištění příčin.
6. Policii oznámit, pokud o to požádá poškozený nebo jeho zákonný zástupce, (musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci).
7. OSPOD hlásit v případě opakovaného jednání, kdy výchovná a další opatření neměla žádný účinek.

Vandalismus je svévolné poškozování a ničení veřejného i soukromého majetku. Pachatel poškozuje věci pro vlastní potěšení nebo potřebu odreagovat se. Vandalismus může být projevem skupinového protestu, provokace, upozornění na sebe. Toto chování bývá typické především pro dospívající. Důvody pro takové chování jsou různé a pro vypořádání se s tímto jevem je třeba se jimi v každém konkrétním případě zabývat.

Ochranné faktory: zdravé školní klima, dobré vztahy s učiteli, výchovné styly učitele, srozumitelná pravidla, participace žáků a rodičů, rozvoj individuálních schopností.

POSTUP (VANDALISMUS)

1. Podmínky zacházení se školním majetkem zakotvit do školního řádu včetně sankcí, které škola použije v případě, že se žák dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody důsledně vymáhejte po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých po jejich zákonném zástupci. Opakovaně se žáky a žákyněmi komunikujte na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
3. Nejeví-li žák nebo žákyně ochotu k nápravě způsobené škody, případně je-li škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumívejte o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyní a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
4. Jedná-li se o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil není ochotný škodu nahradit, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
5. U škod, které se dají nahradit, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
6. O způsobené škodě proveďte záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo-co-kdy-kde-jak-proč-čím...
7. Snažte se vždy dobrat příčiny takového jednání a následně s ní pracovat.
8. Oznamování rodičům, Policii, OSPOD – obdobně jako u krádeže (viz výše).

22 Rizikové sexuální chování

Sexuální rizikové chování je souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.).

Např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách, zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilem apod.

Tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a **učitel by měl zasáhnout**:

- pokud ho dítě neprovádí v soukromí
- pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího
- pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení).

POSTUP

Situaci řešíme v tomto pořadí: TU -> MP, VP -> vedení školy -> ZZ -> OSPOD -> další odborníci

V případě, že se jedná o patologii rodiny, je vhodné doporučit psychoterapeutickou pomoc. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. **Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit OSPOD nebo na Policii ČR.**

Nejedná-li se o zjevnou patologii nebo rizikové chování, ale např. jen zvláštní či nevhodné sexualizované chování (např. u mladších dětí dotýkání se genitálií ve třídě), sděluje TU pozorování rodičům a dále se dohodnou na sledování situace, vhodné je informovat MP.

Nepodceňujeme v oblasti prevence významnou úlohu sexuální výchovy. Je nutné motivovat žáky k vytvoření zdravých postojů v této oblasti. Je žádoucí, aby si žáci osvojili odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících se sexuálním zdravím. Nebezpečí hrozí z hlediska celospolečenského v souvislosti s využíváním internetu, s komercializací sexu, sexuálním zneužíváním, zvyšuje se počet výskytu pohlavně přenosných chorob, narůstá počet HIV pozitivních, rozmáhá se homofobie.

23 Rizikové chování v dopravě

Doporučené postupy a metody stojí převážně na prevenci (viz PPŠ):

- a) Dopravní výchova (besedy, dopravní hřiště, exkurze – dopravní policie, dopravní podnik...)
- b) Práce s rodinou (poskytování informací a informačních materiálů na třídních schůzkách i individuálně dle nastalé situace)
- c) Práce s osobností dítěte

Jsme-li s žáky mimo školu a dojde k nehodě, aplikujeme jeden z následujících krizových plánů:

POSTUP: NEHODA NA SILNIČNÍ KOMUNIKACI BEZ ZRANĚNÍ

1. Uklidnit žáky a informovat vedení školy
2. Odvést žáky do školy
3. O vzniklé situaci následně informovat rodiče

POSTUP: NEHODA NA SILNIČNÍ KOMUNIKACI SE ZRANĚNÍM

1. Podle situace volat 112
2. Uklidnit žáky, zmapovat situaci
3. Informovat vedení školy
4. Informovat rodiče žáků dle domluvy s vedením školy

V oblasti rizikového chování v dopravě téměř výlučně komunikujeme s rodiči dítěte. Výjimečně kontaktujeme policii, a to zejména v případě, kdy jsme svědky aktivit dětí, které mohou vést k dopravním nehodám.

Další zdroje:

Besip: www.ibesip.cz

Adiktologie: www.adiktologie.cz

Centrum dopravního výzkumu: www.cdv.cz

Profesionální asistenční služby: www.uamk.cz

KONTAKTY

Telefonní krizové linky:

Linka bezpečí: 116 111 (pro děti)

Dětské krizové centrum (telefonní linka): 241 484 149, 777 715 215

Linka pro rodinu a školu: 116 000

Linka první psychické pomoci: 116 123 (pro dospělé)

Rodičovská linka: 606 021 021 (pro dospělé s obavou o dítě)

Centrum krizové intervence: 284 016 666 (pro dospělé)

Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí: 116 006 (nonstop, poskytne škoře odborné poradenství)

Krizová centra, psychiatrie, CDZ:

Krizové centrum RIAPS: 222 586 768 (od 8 do 16 hod), 222 582 151 (od 16 do 8 hod), možno také přijít bez objednání (pro dospělé).

Centrum duševního zdraví pro děti a adolescenty: 608 173 556, cdz@dumtriprani.cz

<https://www.dumtriprani.cz/centrum-dusevniho-zdravi-cdz-pro-deti-adolescenty-praha/>

Psychiatrická nemocnice Motol: 224 433 840

Organizace pro pozůstalé:

Cesta domů – www.cestadomu.cz (domácí hospic v Praze, komukoliv z ČR poskytuje poradenské služby v oblasti péče o nevléčitelně nemocné a umírající)

Dlouhá cesta – www.dlouhacesta.cz (pomoc rodinám, ve kterých zemřelo dítě v jakémkoliv věku a z jakékoliv příčiny)

České sdružení obětí dopravních nehod – www.csodn.cz (psychosociální a právní podpora obětí dopravních nehod a pozůstalých)

Luctus – www.luctus.cz (podpora pro lidi, kteří se vyrovnávají se ztrátou blízké osoby a potřebují pomoc s přizpůsobováním se této skutečnosti, zaměřený na pozůstalé po sebevraždách)

Poradna Vigvam – <https://poradna-vigvam.cz/> (pomáhá vyrovnat se s úmrtím blízkého člověka a brát smrt jako běžnou součást života, pracuje s dětmi i rodiči, s učiteli i s širokou veřejností)

Týrání, zneužívání, domácí násilí:

Spondea: www.spondea.cz – pomáhá dospělým a dětem zasaženým násilím v blízkých vztazích (i programy pro školy)

DKC: www.ditekrize.cz – pomáhá dětem, které jsou týrané, zneužívané, mají osobní či jiné problémy, 241 484 149, 777 715 215 nonstop linka důvěry

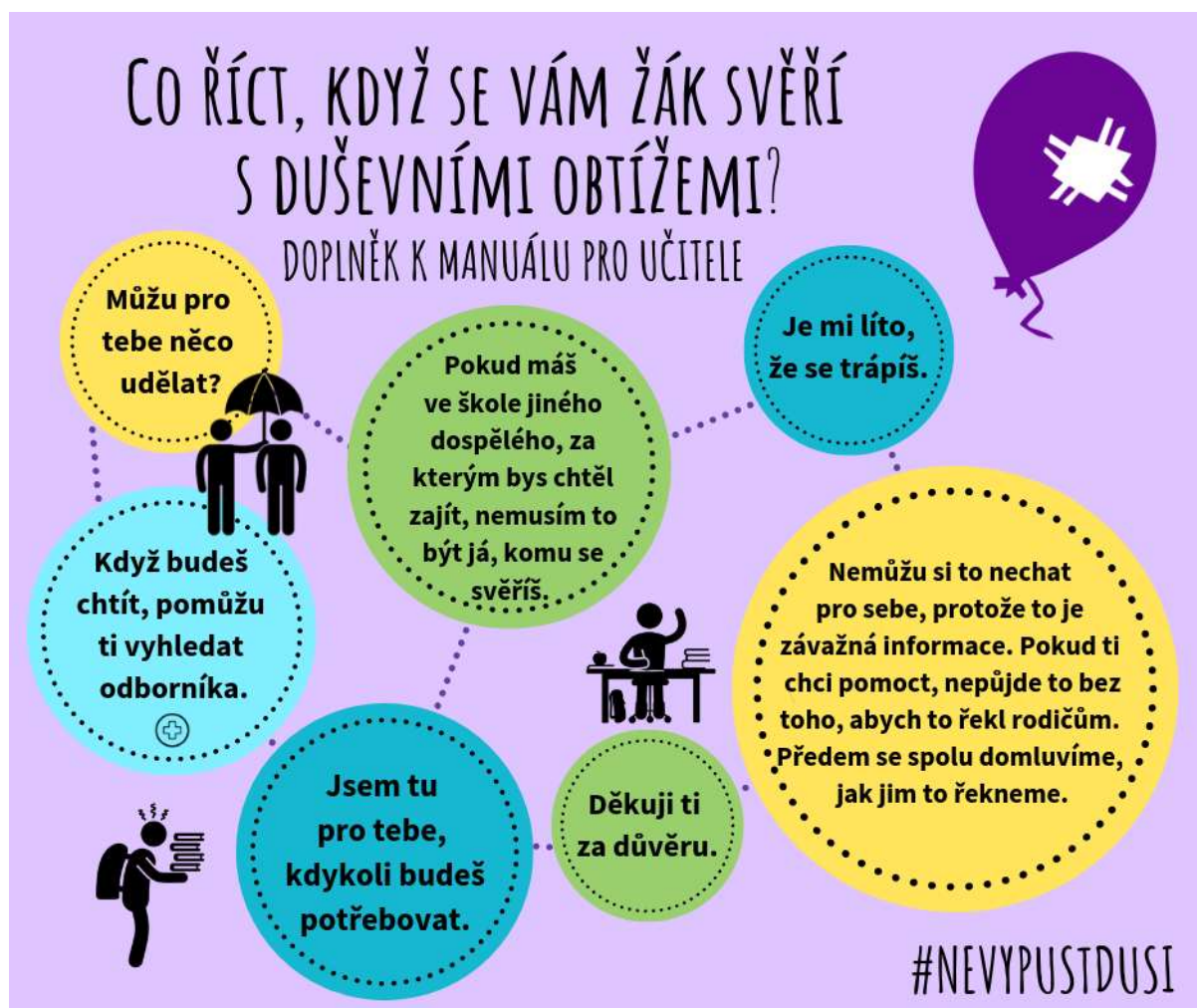
Locika: www.centrumlocika.cz – pomáhá dětem a jejich rodinám žít život bez násilí

Dětství bez násilí: www.detstvibeznasili.cz – e-mailová poradna pro pedagogy

Podpurný rozhovor s žákem

- Zajistit klidné a bezpečné prostředí, dostatek časového prostoru na žáka.
- Rozhovor by měl vést pedagogický pracovník, kterému se žák pravděpodobně svěří.
- Nebude-li se učitel na rozhovor s žákem cítit, osloví ŠP nebo společně s žákem zavolá na Linku bezpečí.
- **DŮLEŽITÉ** – žákovi **neslibovat**, že když se nám svěří, nikomu to neřekneme. Používat větu: „To ti slíbit nemůžu, pokud zjistím, že jsi v ohrožení ty nebo někdo okolo tebe, musíme to společně říct rodičům a dalším dospělým, aby nám pomohli situaci vyřešit. Přesto budu rád/a, když se mi svěříš.“
- Po rozhovorech, ve kterých se jedná o závažnější tematiku, kontaktovat ZZ, nabídnout kontakty, shrnout situaci (písemný zápis nebo email rodiči).
- **Manuál pro učitele** od Nevypust' duši: <https://nevypustdusi.cz/2019/09/01/manual-pro-ucitele/>

Obrázek 2: zdroj Nevypust' duši

KDYŽ SE VÁM ŽÁK SVĚŘÍ, PAMATUJTE NA 5 N

Naslouchejte

Nesrovnávejte

Nenadávejte

Nesudte

Nezlehčujte

MYSLETE NA SEBEPEČÍ

Pokud jste
situací žáka
zahlceni, svěřte
se blízké osobě.

Vaším úkolem
není celou situaci
za žáka vyřešit.

Nestyďte se
vyhledat
odbornou
pomoc.

Zavolejte
třeba na
Rodičovskou linku:
606 021 021

Často stačí
věnovat svůj čas
a jednoduše být
tady pro něj.

Obrázek 3: zdroj Nevypuť duši